

DOGOTERAPIA

Historia animaloterapii (terapii z udziałem zwierząt)

Terapia z udziałem zwierząt znana jest od dwóch tysięcy lat . Już Hipokrates uważał , że jazda konna jest formą gimnastyki pobudzającej funkcje organizmu i łagodzącej schorzenia.

Historia animaloterapii sięga 1937 roku , wówczas Anna Freud zauważyła ,że strach zwierzęcia poprzez proces identyfikacji może przenieść się na człowieka .

Kolejny krok podjął Borys Levinson , amerykański psychiatra dziecięcy , który w 1958 roku nawiązał kontakt z psychicznie chorym mężczyzną za pośrednictwem swojego psa .Jako pierwszy zwrócił uwagę środowiska naukowego na korzyści płynące z kontaktu ze zwierzętami .

Wkrótce wielu naukowców zaczęło wprowadzać teorię Levinsona w życie. Wśród nich było małżeństwo amerykańskich psychiatrów , Sam i Elizabeth Corson . Opracowali oni metodę terapii , którą nazwali „ psychoterapią z udziałem zwierzęcia” (PFP) .Następnie wprowadzili ją na oddział psychiatryczny Stanowego Uniwersytetu Ohio , na którym pracowali . Wyniki ich nowatorskich działań były zaskakujące .Pacjenci , którym pozwolono na kontakt z psem , nabrali szacunku do własnej osoby , pewności siebie i niezależności . Mimo tak dobrych wyników Corsonowie podkreślali , że PFP nie może być prowadzona zamiast innych terapii , a jedynie jako terapia wspomagająca.

Specjalne zajęcia terapeutyczne z wykorzystaniem zwierząt domowych rozpoczął w 1968 r we Francji weterynarz i twórca SEMPRAE (Towarzystwo Studiów Psychosocjologicznych i Medyczno- Pedagogicznych nad relacjami Dzieci Zdrowych i Nieprzystosowanych ze Zwierzętami Domowymi) AngeCondoret . Od tego czasu powstało wiele organizacji , których celem priorytetowym jest propagowanie zajęć terapeutycznych ze zwierzętami .

W ramach animaloterapii , zwanej też zooterapią , można wyróżnić :

- dogoterapię – jest to terapia z udziałem psów ,
- hipoterapię – jest to terapia z udziałem konia i jazdą konną ,
- felinoterapię – są to zajęcia terapeutyczne z udziałem kotów

- pet therapy – jest to terapia z udziałem różnych zwierząt , m.in. chomików , świnek morskich , ptaków , gadów i płazów hodowlanych .

W Polsce pierwszą osobą propagującą wykorzystywanie psów w rehabilitacji osób niepełnosprawnych była Maria Czerwińska – założycielka i prezes Fundacji Przyjaźni Ludzi i Zwierząt CZE-NE-KA. W ostatnich latach powstały liczne fundacje i stowarzyszenia skupiające osoby propagujące pracę z psem jako proces wspomagający leczenie , rehabilitację ,a także rewalidację. W roku 2003 w Łodzi powstała Fundacja „AmaCanem”.Fundacja pracuje z osobami cierpiącymi na rozmaite schorzenia ,przebywającymi w łódzkich placówkach i nie tylko . Dla dzieci zdrowych z przedszkoli , szkół , świetlic prowadzi cykle spotkań w ramach socjoterapii i zajęć dydaktycznych . W 2004 r . rozpoczęty został przez Fundację program „ Przyjaciele” , którego celem jest zaangażowanie młodzieży szkolnej w pomoc dzieciom niepełnosprawnym .W 2005 roku przy udziale Zakładu Poprawczego z Konstantinowa Łódzkiego i łódzkiego schroniska dla psów zainicjowany został program pod nazwą „Pomóżmy Sobie” , mający na celu resocjalizację poprzez socjalizację psów .

DOGOTERAPIA

Dogoterapia (zamiennie używa się terminu kynoterapia) to jedna z form animaloterapii. Definicja podaje , że dogoterapia jest metodą wykorzystującą psy w rehabilitacji osób niepełnosprawnych , samotnych i starszych .Główne działanie tego rodzaju terapii polega na kontakcie fizycznym (głaskanie , przytulanie się do psa , ujęcie podanej łapy) i nawiązaniu psychicznej więzi ,co przyspiesza leczenie lub ułatwia przezwyciężenie choroby, a także ma korzystny wpływ na rozwój psychospołeczny

Popularność dogoterapii z całą pewnością wynika z jej prostoty i szybko osiągniętych rezultatów . Kontakt z psem umożliwia głęboki relaks, co poprawia samopoczucie chorego , a to z kolei motywuje go do podjęcia walki z chorobą . Pies , który nie ocenia , nie przygląda się pogardliwie , niczego nie wymaga i jest wyjątkowo cierpliwy , stymuluje chorego do zwiększenia wysiłku fizycznego podczas ćwiczeń , wydłużenia jego czasu , co owocuje poprawą jego stanu zdrowia .

Obecność psa na zajęciach terapeutycznych stanowi doskonałą motywację do podejmowania działań , wprowadza do terapii spontaniczność, radość i daje poczucie bezpieczeństwa . Przed psem nie ukryjemy naszych smutków i obaw , które tak często skrywamy przed otoczeniem . Pies posiada także zdolności ,

które pozwalają mu wyczuć zmianę zapachu skóry , zmiany w pracy serca , odróżnić tkanki chore od zdrowych .Te szczególne predyspozycje można dodatkowo rozwinąć przez odpowiednie szkolenie , to znaczy można nauczyć psa wyraźnego sygnalizowania zbliżającego się zagrożenia , np. ataku epilepsji czy hipoglikemii .

Więzi , które pies buduje z osobami ze swojego otoczenia , stanowią dla tych osób uzupełnienie deficytów w kontaktach międzyludzkich . Ma to istotne znaczenie w terapii ludzi z zaburzeniami emocjonalnymi oraz problemami psychicznymi.

DO KOGO SKIEROWANE SĄ ZAJĘCIA DOGOTERAPII

(ANIMALOTERAPII)?

Zajęcia terapeutyczne z towarzystwem psów (zwierząt) skierowane są zarówno dla dzieci zdrowych, jak i dzieci z różnymi deficytami rozwojowymi : w sferze fizycznej , umysłowej i emocjonalnej . Między innymi do dzieci , u których występuje :

- porażenie mózgowe ,
- niedowład kończyn ,
- zaburzenia rozwoju motorycznego ,
- zespół wiotkiego dziecka ,
- zanik mięśni ,
- autyzm ,
- zespół Downa ,
- zespół nadpobudliwości psychoruchowej
- ADHD ,
- niestabilność emocjonalna,
- opóźnienie umysłowe .

CELE DOGOTERAPII (ANIMALOTERAPII)

CELE OGÓLNE :

- poznawanie zasad bezpiecznego postępowania z psem (ze zwierzętami)
 - zachowań podczas zabaw i ćwiczeń
 - zachowań w stosunku do zwierząt obcych i znajomych
 - zachowań w sytuacjach zagrożenia
- rozwijanie właściwych postaw w stosunku do psów (zwierząt)
- wzbogacanie wiedzy na temat potrzeb i możliwości psów (zwierząt)
- nabywanie umiejętności opiekowania się , wychowywania i komunikacji z psem
- poznanie praw zwierząt
- rozwijanie wrażliwości i empatii
- nauka akceptacji i tolerancji w stosunku do zwierząt
- budowanie poczucia własnej wartości , pewności siebie , itp.

CELE SZCZEGÓŁOWE ;

- dziecko potrafi wymienić podstawowe zasady bezpiecznego kontaktu ze zwierzętami (psami)
- dziecko potrafi zastosować zasady postępowania w sytuacji zagrożenia
- dziecko podczas wizyty zwierzęcia przestrzega ustalonych zasad
- dziecko podejmuje próby współdziałania w grupie , w której jest zwierzę
- dziecko dostrzega podobieństwa i różnice w wyglądzie i zachowaniu ludzi i zwierząt
- dziecko wskazuje potrzeby dnia codziennego ludzi i zwierząt
- dziecko potrafi dowieść , iż istnieje konieczność opieki nad zwierzętami
- dziecko potrafi wymienić prawa zwierząt

-dziecko potrafi wyjaśnić , w jaki sposób należy opiekować się i komunikować ze psami (zwierzętami)

- dziecko dostrzega emocje towarzyszące zwierzętom podczas wizyty

METODY,FORMY I ZASADY PRACY :

Wśród metod , które pomogą w realizacji wyznaczonego celu , można wyróżnić następujące grupy metod :

- wspierające rozwój dziecka ,

- stymulujące rozwój dziecka ,

- aktywizujące ,

- kompensacyjne,

- korygujące ,

- usprawniające .

Łącząc te grupy metod można wszechstronnie wspierać rozwój dziecka , uczyć je kompensacji , korygować i usprawniać zaburzone lub opóźnione funkcje psychiczne i fizyczne .Dziecko za pomocą tych metod zdobywa podczas zabawy nowe wiadomości , umiejętności , poznaje przez przeżywanie i samodzielne doświadczanie , uczy się współdziałania i współżycia z różnymi istotami żywymi , mając jednocześnie zapewnione poczucie bezpieczeństwa.

Na każdym etapie pracy trzeba stosować się do zasad dydaktyki , które służą realizacji celów kształcenia i obowiązują zarówno w pedagogice ogólnej , jak i w pedagogice specjalnej . Są to :

- zasada aktywności ,

- zasada systematyczności,

- zasada pogłębłości ,

- zasada samodzielności ,

- zasada związku indywidualności z społecznieniem ,

- zasada dostosowania treści kształcenia do potrzeb każdego dziecka ,
- zasada stopniowania trudności ,
- zasada wiązania teorii z praktyką .

Podczas pracy terapeutycznej wykorzystywane są różne formy organizacji pracy . Od pracy w grupie , w której znaczącą rolę odgrywa współpraca dzieci ze sobą i ze zwierzęciem , nauka przez naśladownictwo , współdziałanie , praca w zespołach , do zajęć indywidualnych .Rola tych ostatnich w procesie stymulacji rozwoju dzieci jest znacząca . Właśnie podczas tej formy pracy przez zabawę i ćwiczenia można wyrównywać , kompensować lub usprawniać opóźnione lub zaburzone funkcje , przełamywać różne bariery .

Rasy psów używane w terapii

W doborze psa dla terapii istotne jest pierwotne przeznaczenie rasy i związane z tym odruchowe zachowania mające wpływ na bezpieczeństwo zajęć. Stąd preferuje się psy rasowe, u których można spodziewać się występowania z dużym prawdopodobieństwem cech niezbędnych przy prowadzeniu zajęć terapeutycznych. Pies terapeutyczny to:

- pies społeczny
- pies przewidywalny
- pies reprezentujący rozumne posłuszeństwo.

W terapii nie powinny być używane psy z grup, których pierwotna użytkowość wymagała zachowań agresywnych:

- psy obronne np.
- psy stróżujące np. Rottweiler
- psy bojowe np. Dogo Canario.

Nie ma rasy psów szczególnie nadającej się do terapii. O przydatności decydują zawsze cechy osobnicze oraz umiejętności przewodnika. Rasami psów, których spolegliwość i łatwość szkolenia pozwalają na udział w terapii są m.in.:

- Goldenretriever
- Labrador Retriever
- Spaniel.

BIBLIOGRAFIA:

1. „Animaloterapia” . Program Przedszkolnego Klubu Animals „Cztery Łapy”
A.Fronczyk , K. Krajewska , J. Skorupa , Oficyna Wydawnicza „Impuls”,
Kraków 2007
2. „Dogoterapeutyczny program polisensorycznej stymulacji porozumiewania
się” .
Poradnik dla logopedów , dogoterapeutów i nauczycieli wykorzystujących
terapię kontaktową w pracy z dziećmi z dysfunkcjami rozwojowymi ,
Marzena Machoś- Nikodem , Centrum Metodyczne Pomocy
Psychologiczno- Pedagogicznej , Warszawa 2007 r.
3. „Terapia psychopedagogiczna z udziałem psa” Wybrane zagadnienia , pod
red. Moniki Włodarczyk - Dudki , Fundacja Dogtor